
ANNEX

THEORY OF THE RESEARCH EXTENSION

2.4. Relevant studies and norms related to “accessibility”

As the project deepens gradually in communicative accessibility and considering the extension of the Chapter 3, this part of the research and bibliography was discarded from the body of the project

Social health and security;

Among all the EU formats related in accessibility policies (resolutions, communications, mandates, technic norms and standards), the Directives on Public Purchase are the ones that have a major concretion and evolution on the concept "accessibility". Those directives allow the authorities to include accessibility requirements in their open calls for the acquisition of goods and services. All of the following ones include accessibility requirements that benefit the **Social health and security** of the persons in general.

- DIRECTIVE 95/16/EC about the approximation of legislations of the Member States related to lifts, including their stipulations of accessibility.
- DIRECTIVE 2014/23/UE OF PARLIAMENT AND COUNCIL 26th February 2014 concerning the adjudication and contracting of contracts.
- DIRECTIVE/2014/25/UE OF PARLIAMENT AND COUNCIL 26th February 2014 about public procurement in which the DIRECTIVE 2004/18/CE derogates.
- DIRECTIVE 2004/27/EC Community code about the Medicines of Human use. Medical products require the packaging to have a braille label and the included instructions to be accessible –upon request- to users that are disabled.
- DIRECTIVE 2009/45/EC about security and standards for the boat. It obligates the Member states to ensure proper methods to ensure the access of the people with disabilities in boats.

The legislation of **Social health and security** also include certain requirements in relation with the needs of the people with disabilities (DIRECTIVE 89/654/EEC) as such as doors, stairways, sinks, bathrooms or job positions (in the physical sense) under their use.

The appearance of social economy

The **social economy** is formed by a rich diversity of enterprises and organizations, such as cooperatives, associations, foundations, social enterprises and institutions (can be for-profit or non-for-profit) that have primacy of the individual and the social objective over capital. Social economy enterprises and organizations have different sizes and operate in all the economic sectors just like non-social economy ones. They also share common values and features like:

- Voluntary and open membership.
- Democratic governance.
- Combination of interests of members/users and/or the general interest.
- Defence and application of the principles of solidarity and responsibility.
- Autonomous management and independence from public authorities, though cross-sector collaboration is common.
- Reinvestment of -at least- most of the profits to carry out sustainable development objectives, services of interest to members or of general interest.

Some of them are also distinctive for its implementation of added values like ownership, proactivity and empowerment in their leadership and internal management, as they understand that the people are the core of the economical generation. Therefore, it is worthy to dedicate the most of the enterprise resources not only in taking care of the individuals that are consumers but also –and more importantly- the board of stakeholders.

The UNE regulations that are mentioned in the section **2.4. Relevant studies and norms applied to “accessibility” applied to cultural institutions** (page 59) are a way of regulating the intangible features of social economies such as “accessibility” in the cultural institutions.

**QUESTIONNAIRES USED FOR
THE PROJECT'S CASE STUDIES
CCCB & MACBA**

DADES PERSONALS

Nom: BARBARA

Cognom: ROIG

Posició de treball assignada: RESPONSABLE CCCB EDUCACIÓ

Temps d'ocupació de la posició: 100%. DE L'OCCUPACIÓ LABORAL

TEMPS ÷ TASQUES

1. Aproximadament i de forma intuïtiva, podries representar la divisió del teu temps en la tasca o grup de tasques que fas?

Ex: En percentatges: 30% visites accessibles, 30% al àmbit reglat, 20% a projectes educatius, 20% gestió de pressupost, convenis i promoció.

20% visites i públic accessibles

30% activitats i projectes educatius àmbit reglat

20% projectes educatius àmbit familiar

30% gestió de pressupost, convenis, relacions externes, promoció

2. Podries indicar quin percentatge del total de tasques que realitzes va destinat a la accessibilitat del museu?

- a) Entre un 10% i un 30%
- b) Entre un 30% i un 60%
- c) Entre el 70 i el 90%
- d) Tot el meu temps

3. Hi ha algú que complementi el teu percentatge dedicat a la accessibilitat?

Sí/No

4. Si es que sí, indica el percentatge que li dedica aquesta o aquestes persones que et complementen junt al càrrec o departament al que pertanyen: Ex: 1 persona de Comunicacions, creació de continguts web en el 5% del seu temps.

1. Responsable de manteniment 10%.
2. Responsable de producció d'espais expositius 5%.
3. Responsable de comunicació 5%.

5. De tot el que es desenvolupa al museu, quin % va dedicat a la accessibilitat (apropar l'art i la cultura a tots els públics)?

- a) Més de 30%
- b) Entre un 10% i un 30%
- c) Entre un 5% i un 10%
- d) Menys de un 5%
- e) Res

6. Segons el teu coneixement, ordena les següents institucions culturals de Barcelona segons la seva importància en accessibilitat. Especifica perquè de cada assignació.

- ⑥ MNAC Activitats i mesures físiques
- ④ MACBA incorporen una persona dedicada a l'Accessibilitat
- ⑦ F. Tàpies
- ② F. Miró Accessibilitat persones sordes
- ⑤ Picasso Activitats i mesures físiques
- ① MMB Tenen una persona responsable d'Accessibilitat i impulsen un grup de treball de professionals de museus.
- ③ CCCB Fan jornades d'Accessibilitat des del 2003.

El CCCB genera un grup de treball transversal i intern per parlar d'accessibilitat des dels diversos àmbits de la institució. Activitats específiques per a col·lectius.

SEGONS LA TEVA OPINIÓ

7. En una frase, què és l'accessibilitat en l'àmbit cultural?

Que totes les persones puguin gaudir i se sentin convidades a tenir una experiència cultural, superant barreres físiques, sensorials o cognitives.

8. Escriu tres paraules que et recordin al concepte

'accessibilitat': Ex: obert, lliure, fàcil, participatiu, adaptat...

Facilitat

Inclusió

Compartir

PARLANT EN EL CONTEXT DEL MUSEU DE 2017 A 2019

9. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha guanyat més pes al museu.

Compartir

És perquè...

- a) El museu ha rebut suport
- b) Els projectes eren més atractius
- c) Era urgent tractar-ho
- d) Altres. Especificar: hem rebut peticions de col·lectius específics per gaudir del CCCB i hem compartit amb ells projectes

10. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha estat la menys rellevant.

Facilitat

És perquè... Tenim encara camí per recórrer.

11. Quins departaments es cuiden de les següents activitats relacionades amb l'accessibilitat del museu? Afegeix-ne més segons sigui el cas del teu museu

- Lectura fàcil de continguts:
- Disseny del recorregut expositiu: EXPOSICIONS
- Treballar la 'multisensorialitat' del museu: EXPOSICIONS
- Pensar en tecnologies interactives: EXPOSICIONS
- Difondre l'oferta d'accessibilitat del moment en el museu: EDUCACIÓ I PÚBLICS
- Convidar col·lectius i organitzacions que representen segments de públic amb risc d'exclusió social: EDUCACIÓ
- Configuració de guia audio-descriptiva i/o signo-guia: ↓
- Accessibilitat web:

HI HA AUDIOGUIES SENSE TENIM ACTIVITATS PERÒ NO GUIES D'ÚS
MESURES ESPECÍFIQUES AUTÒNOM. LES ACTIVITATS S'OFERTEIXEN
DES D'EDUCACIÓ. (4)

- Ajuda i assistència a certs usuaris: PÚBLICS / EDUCACIÓ
- Assegurar i pactar amb l'artista el manteniment de les obres més exposades en les visites: (per exemple si es toquen en les visites adaptades per persones cegues) CONSERVACIÓ

Altres. Especificar:

METÀFORES

12. Si l'accessibilitat en aquest museu fos una flor, quin seria el seu estat? Pots expressar-ho amb un dibuix, un escrit, una paraula...

Heu abonat el terreny, heu plantat diverses llavors, algunes han produït flors incipients, d'altres encara no.

13. Si l'accessibilitat d'aquest museu fos una esquadra, com creus que seria?

Petita

14. Si l'accessibilitat d'aquest museu fossin les arrels d'un arbre, com les representaries?

Moltes, interconnectades, algunes han arribat lluny, d'altres no tant.

15. Què creus que necessita aquest museu per poder explotar l'accessibilitat al màxim?

- a) Creativitat
- b) Interdisciplinarietat
- c) Coneixement de causa

d) Que certa persona o persones ho aprovin. Algú que vetlli per això.

e) Treball transversal

f) Altres. Indicar: Que tot el personal tingui la consciència i formació adequada per aplicar-ho en el seu àmbit.

16. Quines son o podrien ser les conseqüències si la accessibilitat del museu (comunicativa, motriu, implícita o explícita) no segueix el ritme i la demanda del públic?

a) Es perdria públic

b) El museu esdevindria exclusiu

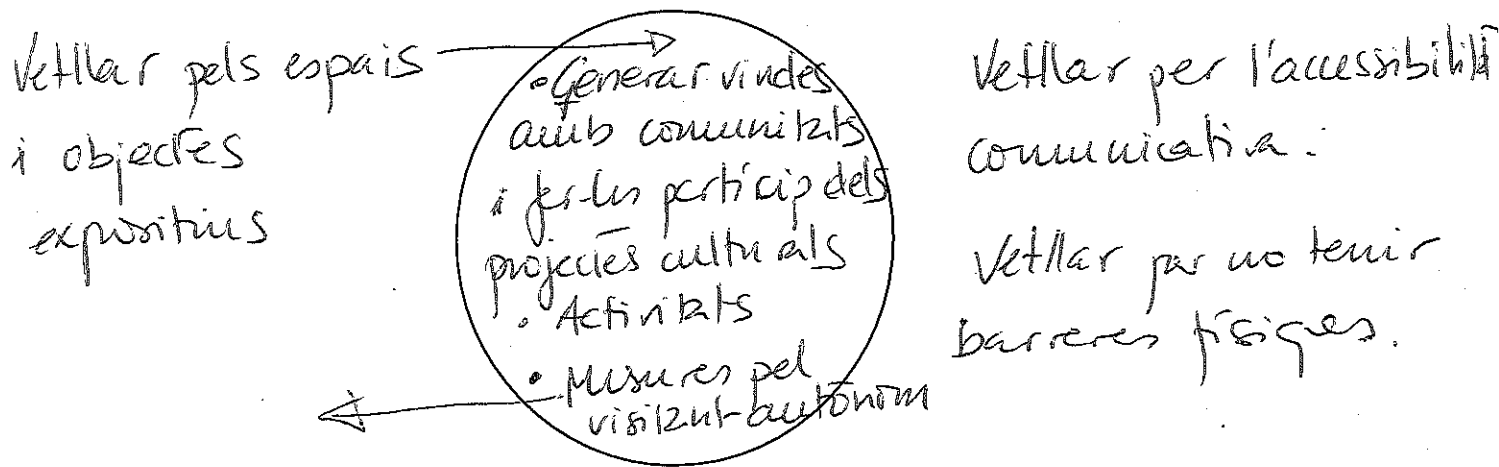
c) Altres. Indicar: El centre no seria coherent amb els seus objectius i principis.

Serien les opcions anteriors positives o negatives per aquest museu? Perquè?

Negatives. La diversitat aporta riquesa.

6

17. Omple el cercle de tasques que estan a les teves mans per evitar conseqüències que consideres negatives i la perifèria amb aquelles que no depenen de la teva feina:

18. En el dibuix anterior, indica amb fletxes cap al cercle quina tasca o tasques voldries que depenguessin més de tu.

19. Indica amb fletxes cap a fora del cercle quina/es voldries que no depenguessin de tu (o que depenguessin menys),

20. Per la experiència que tens en l'àmbit cultural, com recomanaries la repartició de rols referents a la accessibilitat del museu?

- a) Recomanaria que fos una sola persona la que es cuidés de la accessibilitat en tots els aspectes (accessibilitat motriu, comunicativa, implícita, explícita...)
- b) Recomanaria la divisió de tasques en departaments per assegurar la professionalitat de les àrees cobertes.
- c) Combinaria les respostes anteriors: Una persona amb un rol principal amb la col·laboració i consens de la resta de departaments.
- d) Cap de les anteriors funciona suficientment bé. Especificar alternativa:

PEL QUE FA AL MUSEU D'ARA

21. Els objectius del museu en quant a accessibilitat

- a) Són a la web
- b) S'informen a recepció
- c) Es desenvolupen en el pla educatiu (es fa públic?)
- d) Involuntàriament implícits en el dia a dia del museu (accessibilitat consolidada)
- e) Altres. Indicar:

22. En accessibilitat, creus que el museu és:

- a) Eficaç
- b) Eficient
- c) Ambdues
- d) Cap

23. De quina manera es mesura la efectivitat del museu?

- a) Es fan proves pilot de les visites adaptades
- b) Enquestes de satisfacció
- c) Altres. Especificar:

24. L'impacte social de la accessibilitat del museu es mesura a través de:

- a) Qüestionaris de satisfacció
- b) Estudis de públic
- c) Estudis d'impacte social
- d) Altres. Especificar: *Hem fet una avaluació específica del Programa Alzheimer.*

25. Quins són els col·lectius o el públic al qual va dirigida la accessibilitat del museu?

- ① A través del Portal Apropacultura ho adreçem a: discapacitat física, intel·lectual, salut mental, immigració, drogodependències, gent gran, justícia, pobresa, senyellar.
- ② Col·lectius de ceguesa / baixa visió i sordesa ⑧
- ③ Alzheimer

26. El museu està compromès a oferir accessibilitat explícita perquè:

- a) Els grups de públic que requereixen d'aquest tipus d'accessibilitat reaccionarien negativament si es parés de fer.
- b) El compromís social afegeix valor i renom al museu.
- c) El finançament públic ho exigeix.
- d) No hi ha cap compromís social.
- e) Altres. Especificar: *Aporta vigresa en el procés de creació d'activitats*

SUPOSICIONS DE SIGNIFICAT

27. Si entenem l'accessibilitat com a 'la qualitat de poder arribar o entrar' i parlem doncs de accessibilitat motriu, quins són els passos que dona el museu per dur-la a terme?

Ex: Ha renovat i adaptat l'espai segons els criteris del disseny universal (accessibilitat implícita) o té la opció d'acompanyar una persona amb dificultats cognitives sense avis previ (accessibilitat explícita)

28. Si entenem l'accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcil d'obtenir i utilitzar i parlem de la integració del museu en la comunitat, el museu:

- Proposa constantment la participació de la comunitat en la que es troba? *RAVAL*
- Promou el moviment del seu art i cultura dins i fora del espai museístic?
- La seva arquitectura interactua amb l'espai urbà
- Té dies d'entrada gratuïta o preus reduïts
- Fa altres coses. Indicar:

29. Si l'accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcilment reconegut, entès o apreciat?' I parlem de l'accessibilitat comunicativa, el museu:

- Programa de visites puntuals per a persones amb necessitats específiques (Indicar amb quina freqüència)? *2 visites per persones amb ceguesa o baixa visió i 2 visites per a persones sordes (en cada projecte expositiu)*
- Té educadors/mediadors a les sales que ajudin a entendre els continguts?

- Normalment l'art exposat està pensat per a un públic general amb diversitat funcional així que no calen les anteriors?
- Altres. Indicar:

30. Si l'accessibilitat és 'Poder ser influenciat' o 'estar obert a noves idees', el museu:

- Té estudis que es fan de forma externa i que aporten un anàlisi objectiu?
- Té assemblea interna o similar per discutir pros i contres de les implementacions?
- Manté el contacte amb les associacions/organitzacions que han participat?
- Altres. Especificar

DIFONDRE = REDEFINIR

31. Quina és la idea d'accessibilitat que creus que reben els visitants del museu?

32. Quina/es de totes les variants del significat (de la pregunta 27 a 30) creus que es transmet des del museu des de les xarxes de comunicació? I des del museu in situ?

27, 28 i 29 - es transmet des de xarxes de comunicació i in situ

33. Ara mateix, perquè creus que serveix l'accessibilitat en aquest museu? Per investigar nous formats i estar oberts al canvi.

34. T'ha agradat el qüestionari?

(Sí) (Sí) Sí

35. Comentaris: M'ha fet pensar en moltes qüestions que compartiré internament amb l'equip de treball.

Moltes gràcies pel teu temps, paciència i esforç dedicat!

DADES PERSONALS

Nom: *Guillem*

Cognom: *Martí Solé*

Posició de treball assignada: *Tècnic d'accessibilitat*

Temps d'ocupació de la posició: *20h/setmanals, des de juny 2017*

TEMPS ÷ TASQUES

1. Aproximadament i de forma intuïtiva, podries representar la divisió del teu temps en la tasca o grup de tasques que fas?

Ex: En percentatges; 30% visites accessibles, 30% al àmbit reglat, 20% a projectes educatius, 20% gestió de pressupost, convenis i promoció.

- 30% Concepció i realització de projectes específics accessibilitat*
- 10% visites accessibles a exposicions*
- 5% Gestió administrativa i pressupost*
- 10% Reunions coordinació internes diferents departaments*
- 5% taules i espais de coordinació externs*
- 20% Seguiment, avaluació i millora accessibilitat Col·leccions Museu i exposicions temporals*
- 10% Relació amb col·lectius i entitats*
- 5% Anàlisis i millora accessibilitat de museu (per a exposicions) = espais físics, senyalització, etc. web*
- 5% Formació i investigació*

2. Podries indicar quin percentatge del total de tasques que realitzes va destinat a la accessibilitat del museu?

- a) Entre un 10% i un 30%
- b) Entre un 30% i un 60%
- c) Entre el 70 i el 90%
- d) Tot el meu temps

3. Hi ha algú que complementi el teu percentatge dedicat a la accessibilitat?

Sí/No

4. Si es que sí, indica el percentatge que li dedica aquesta o aquestes persones que et complementen junt al càrrec o departament al que pertanyen: Ex: 1 persona de Comunicacions, creació de continguts web en el 5% del seu temps.

Diverses persones incidexen en activacions d'accessibilitat dedicant-li temps, però no una mesura fixa.

- Responsables del Departament de Propaganda i Educació
- Coordinadores d'Educació
- Comunicació i web
- Coordinadors d'Exposicions

5. De tot el que es desenvolupa al museu, quin % va dedicat a la accessibilitat (apropar l'art i la cultura a tots els públics)?

- a) Més de 30%
- b) Entre un 10% i un 30%
- c) Entre un 5% i un 10%
- d) Menys de un 5%
- e) Res

6. Segons el teu coneixement, ordena les següents institucions culturals de Barcelona segons la seva importància en accessibilitat. Especifica perquè de cada assignació.

- ② MNAC
- ① MACBA
- ⑦ F. Tàpies
- ⑤ F. Miró
- ③ Picasso
- ⑥ MMB
- ④ CCCB

SEGONS LA TEVA OPINIÓ

7. En una frase, què és l'accessibilitat en l'àmbit cultural?

L'intent de garantir la qualitat d'accés, comprensió, accés i discussió de totes les persones a la cultura

8. Escribe tres paraules que et recordin al concepte

'accessibilitat': Ex: obert, lliure, fàcil, participatiu, adaptat...

Igualdat

Participació

Dret

PARLANT EN EL CONTEXT DEL MUSEU DE 2017 A 2019

9. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha guanyat més pes al museu.

Participació

És perquè...

- a) El museu ha rebut suport
- b) Els projectes eren més atractius
- c) Era urgent tractar-ho
- d) Altres. Especificar:

10. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha estat la menys rellevant.

Dret

És perquè...

No hi ha un enfocament normatiu-jurídic en l'aplicació de l'accessibilitat

11. Quins departaments es cuiden de les següents activitats relacionades amb l'accessibilitat del museu? Afegeix-ne més segons sigui el cas del teu museu

- Lectura fàcil de continguts: *Acce*
- Disseny del recorregut expositiu: *Exposicions - Públics - Accessibilitat*
- Treballar la 'multisensorialitat' del museu: *Acce*
- Pensar en tecnologies interactives: *web i recursos digitals - Acce*
- Difondre l'oferta d'accessibilitat del moment en el museu: *Comunicació, (xxss), Accessibilitat*
- Convidar col·lectius i organitzacions que representen segments de públic amb risc d'exclusió social: *Públics, Acce*
- Configuració de guia audio-descriptiva i/o signo-guia: *web, Acce*
- Accessibilitat web: *web, Acce, (ajuts externs) (+ ajuts externs)*

- Ajuda i assistència a certs usuaris: *Públics, Educació, Acc*
- Assegurar i pactar amb l'artista el manteniment de les obres més exposades en les visites: (per exemple si es toquen en les visites adaptades per persones cegues) *Exposicions, Restaurecis, Acc*

Altres. Especificar:

METÀFORES

12. Si l'accessibilitat en aquest museu fos una flor, quin seria el seu estat? Pots expressar-ho amb un dibuix, un escrit, una paraula...

Seria un cactus, que té la flor molt maca i que és necessari per la reproducció. Però que també té puntes per conservar la reserva de lípid i protegir-se del predador. El seu estat seria bo, en creixement, en un entorn en el qual es pot adaptar però que és hostil per naturalesa.

13. Si l'accessibilitat d'aquest museu fos una esquadra, com creus que seria?

Necessària. Una esquadra és una esclera que obrir la visió o fins i tot el pas a través d'una paret sense puntes ni finestres, o que els té triades.

14. Si l'accessibilitat d'aquest museu fossin les arrels d'un arbre, com les representaries?

Com les d'un Ficus Religiosa

15. Què creus que necessita aquest museu per poder explotar l'accessibilitat al màxim?

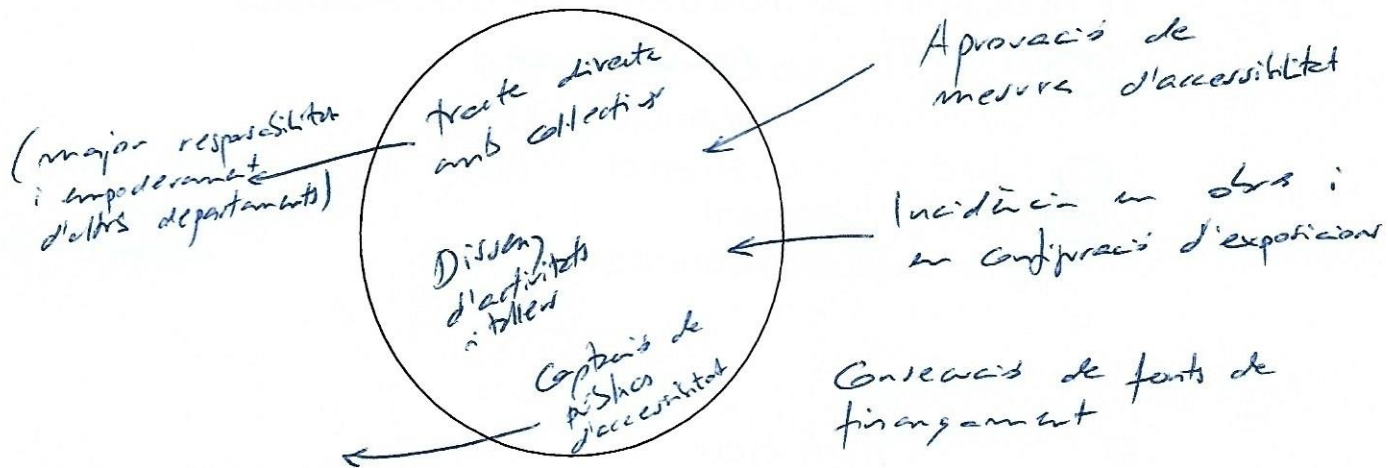
- a) Creativitat
- b) Interdisciplinarietat
- c) Coneixement de causa
- d) Que certa persona o persones ho aprovin.
- e) Treball transversal
- f) Altres. Indicar: *continuitat i consolidació en el finançament*

16. Quines son o podrien ser les conseqüències si la accessibilitat del museu (comunicativa, motriu, implícita o explícita) no segueix el ritme i la demanda del públic?

- a) Es perdria públic
 - b) El museu esdevindria exclusiu
 - c) Altres. Indicar: *- S' incomplirien normatives i drets*
- Es perdria posicionament i reputació
- Hi hauria contradiccions amb les potencialitats de
- Serien les opcions anteriors positives o negatives per aquest l'art contemporani museu? Perquè?

Negatives. Així que queda respat en l'anterior.

17. Omple el cercle de tasques que estan a les teves mans per evitar conseqüències que consideres negatives i la perifèria amb aquelles que no depenen de la teva feina:

18. En el dibuix anterior, indica amb fletxes cap al cercle quina tasca o tasques voldries que depenguessin més de tu.

19. Indica amb fletxes cap a fora del cercle quina/es voldries que no depenguessin de tu (o que depenguessin menys),

20. Per la experiència que tens en l'àmbit cultural, com recomanaries la repartició de rols referents a la accessibilitat del museu?

- a) Recomanaria que fos una sola persona la que es cuidés de la accessibilitat en tots els aspectes (accessibilitat motriu, comunicativa, implícita, explícita...)
- b) Recomanaria la divisió de tasques en departaments per assegurar la professionalitat de les àrees cobertes.
- c) Combinaria les respostes anteriors: Una persona amb un rol principal amb la col·laboració i consens de la resta de departaments.
- d) Cap de les anteriors funciona suficientment bé. Especificar alternativa:

PEL QUE FA AL MUSEU D'ARA

21. Els objectius del museu en quant a accessibilitat

- a) Són a la web (*parcialment*)
- b) S'informen a recepció
- c) Es desenvolupen en el pla educatiu (es fa públic?) *si*
- d) Involuntàriament implícits en el dia a dia del ~~museu~~ *departament*
(accessibilitat consolidada)
- e) Altres. Indicar:

22. En accessibilitat, creus que el museu és:

- a) Eficaç
- b) Eficient
- c) Ambdues
- d) Cap

23. De quina manera es mesura la efectivitat del museu?

- a) Es fan proves pilot de les visites adaptades
- b) Enquestes de satisfacció
- c) Altres. Especificar: *sessions / reunions d'avaluació interns amb el equip implicats, i externs amb el beneficiaris / participants*

24. L'impacte social de la accessibilitat del museu es mesura a través de:

- a) Qüestionaris de satisfacció
- b) Estudis de públic
- c) Estudis d'impacte social
- d) Altres. Especificar: *(arrow pointing to c)*

25. Quins són els col·lectius o el públic al qual va dirigida la accessibilitat del museu?

El programa d'accessibilitat s'adreça fonamentalment als col·lectius amb discapacitat o malaltia mental, i de forma més tanquid a col·lectius en risc d'exclusió social (persones joves en situació de risc, persones invidents, persones amb baixos recursos, etc.)

26. El museu està compromès a oferir accessibilitat explícita perquè:

- a) Els grups de públic que requereixen d'aquest tipus d'accessibilitat reaccionarien negativament si es parés de fer.
- b) El compromís social afegeix valor i renom al museu.
- c) El finançament públic ho exigeix.
- d) No hi ha cap compromís social.
- e) Altres. Especificar:

- Normatius d'accessibilitat
- Pla Estratégic del museu + PSC
- És un forma de "complir" amb potencialitats inherents a l'art contemporani.

SUPOSICIONS DE SIGNIFICAT

27. Si entenem l'accessibilitat com a 'la qualitat de poder arribar o entrar' i parlem doncs de accessibilitat motriu, quins son els passos que dona el museu per dur-la a terme?

Ex: Ha renovat i adaptat l'espai segons els criteris del disseny universal (accessibilitat implícita) o té la opció d'acompanyar una persona amb dificultats cognitives sense avis previ (accessibilitat explícita)

Es mira d'erradicar tota barreira d'accessibilitat motriu a l'edifici; es revisa i millora les configuracions arquitectòniques de les exposicions; s'ofereixen suports puntuals o específics (cadira de rodes, seients portables)

28. Si entenem l'accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcil d'obtenir i utilitzar i parlem de la integració del museu en la comunitat, el museu:

- Proposa constantment la participació de la comunitat en la que es troba? La comunitat on la que es troba - és un terme massa ampli i abstracte per respondre qüestions.
- Promou el moviment del seu art i cultura dins i fora del espai museístic? Sí. Hi ha un conjunt molt divers d'activitats que es desenvolupa fora del museu.
- La seva arquitectura interactua amb l'espai urbà? Sí, per bé i per mal.
- Té dies d'entrada gratuïta o preus reduïts? Sí
- Fa altres coses. Indicar:

tracta incipientment d'incorporar col·lectius diversos en la realització d'activitats per públic i promou un relació activa i oberta entre artistes i públic, així com un relació crítica amb

29. Si accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcilment reconegut, entès o apreciat? I parlem de accessibilitat comunicativa, el museu:

- Programa visites puntuals per a persones amb necessitats específiques (Indicar amb quina freqüència)? *sí. Són demanda i amb difusió activa a determinats col·lectius*
- Té educadors/mediadors a les sales que ajudin a entendre els continguts? *no*

- Normalment l'art exposat està pensat per a un públic general amb diversitat funcional així que no calen les anteriors? *no*

- Altres. Indicar:

Programa altres activitats que no són "visites" en sentit estricte però que són accessibles en el sentit indicat a la pregunta (taller, grups de treball...)

30. Si la accessibilitat és 'Poder ser influenciat' o 'estar obert a noves idees', el museu:

- Té estudis que es fan de forma externa i i aporten un anàlisi objectiu?
- Té assemblea interna o similar per discutir pros i contres de les implementacions? *sí, taula d'accessibilitat transversal*
- Manté el contacte amb les associacions/organitzacions que han participat? *sí*
- Altres. Especificar

DIFONDRE = REDEFINIR

31. Quina és la idea d'accessibilitat que creus que reben els visitants del museu?

Depèn molt del visitant i de la modalitat de visita. Si visita el museu per ell mateix opera uns serveis d'accessibilitat molt bàsics i puntual ("standards"). Si hi ha demandes o necessitats específiques, hi ha un atenció prou personalitzada.

32. Quina/es de totes les variants del significat (de la pregunta 27 a 30) creus que es transmet des del museu des de les xarxes de comunicació? I des del museu in situ?

No s'utilitza la paraula "accessibilitat" en el sentit tan divers de les preguntes 27 a 30. Però els valors es transmeten, tot i que no és en el que fa més èmfasi la comunicació corporativa.

33. Ara mateix, perquè creus que serveix l'accessibilitat en aquest museu?

Per millorar l'interès i l'experiència del públic amb discapacitat. Per explorar possibilitats educatives i crítiques en relació amb l'art i la diversitat.

34. T'ha agradat el qüestionari?

Sí/ Sí

35. Comentaris:

Moltes gràcies pel teu temps, paciència i esforç dedicat!

**QUESTIONNAIRES DISCARDED
FROM THE PROJECT'S CASE
STUDIES
MMB & MNAC**

DADES PERSONALS

Nom: Josep-Miguel

Cognom: FAURA VENDRELL

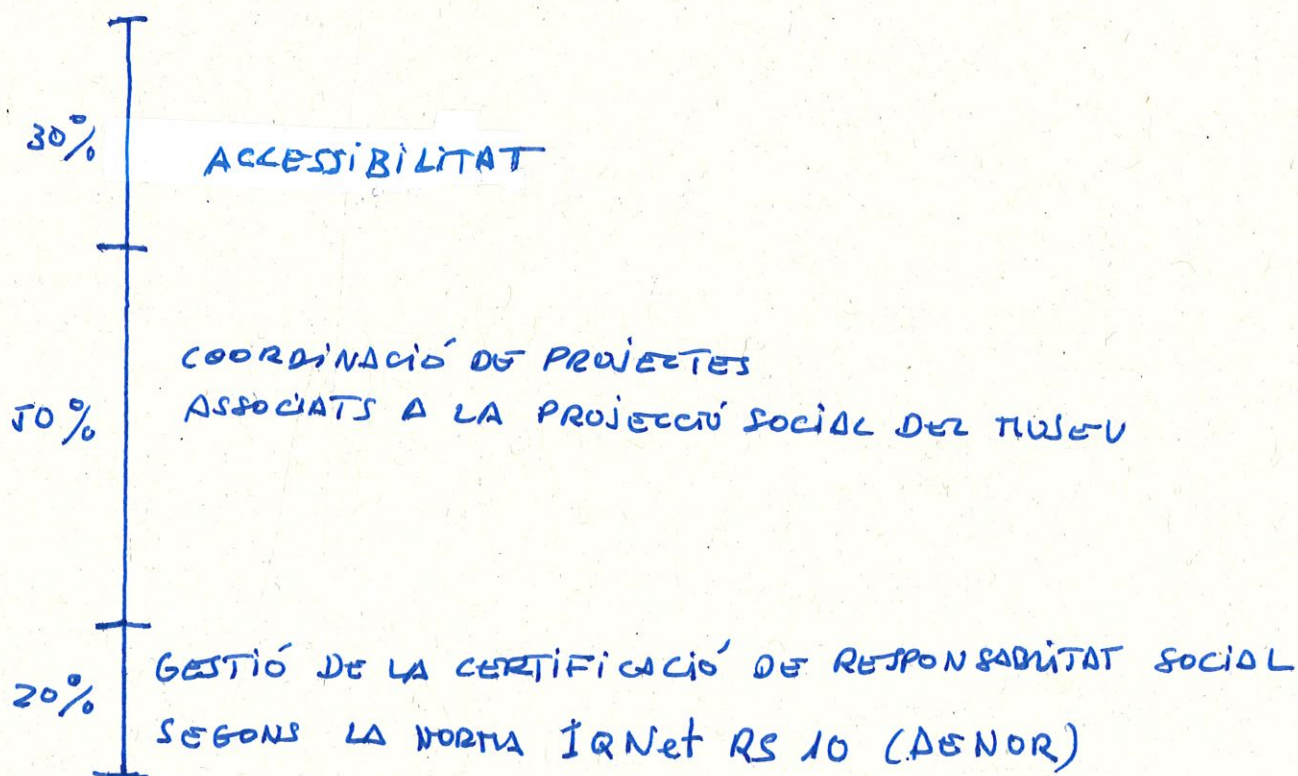
Posició de treball assignada: COORDINADOR DE RESPONSABILITAT SOCIAL

Temps d'ocupació de la posició: CINQ ANYS

TEMPS ÷ TASQUES

1. Aproximadament i de forma intuïtiva, podries representar la divisió del teu temps en la tasca o grup de tasques que fas?

Ex: En percentatges; 30% visites accessibles, 30% al àmbit reglat, 20% a projectes educatius, 20% gestió de pressupost, convenis i promoció.

2. Podries indicar quin percentatge del total de tasques que realitzes va destinat a la accessibilitat del museu?

- a) Entre un 10% i un 30%
- b) Entre un 30% i un 60%
- c) Entre el 70 i el 90%
- d) Tot el meu temps

3. Hi ha algú que complementi el teu percentatge dedicat a la accessibilitat?

Sí/No

4. Si es que sí, indica el percentatge que li dedica aquesta o aquestes persones que et complementen junt al càrrec o departament al que pertanyen: Ex: 1 persona de Comunicacions, creació de continguts web en el 5% del seu temps.

- UNA PERSONA (CAP DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ)
30% DEL SEU TEMPS

5. De tot el que es desenvolupa al museu, quin % va dedicat a la accessibilitat (apropar l'art i la cultura a tots els públics)?

- a) Més de 30%
- b) Entre un 10% i un 30%
- c) Entre un 5% i un 10%
- d) Menys de un 5%
- e) Res

6. Segons el teu coneixement, ordena les següents institucions culturals de Barcelona segons la seva importància en accessibilitat. Especifica perquè de cada assignació.

AQUESTA ORDENACIÓ ÉS MOLT ESPECULATIVA. DEL CASOS QUE PLANTEGES EN CONEC APROXIMADAMENT CINQ (MNAC, MACBA, MMB, F. MIRÓ i CCCB) I TOTS TENEN UNA CONSCIÈNCIA SOBRE L'ACCESSIBILITAT MOLT SIMILAR. ELS DOS CASOS (PICASSO I F. TÀPIES) NO ELS CONEC

2	MNAC	tenim molts programes accessibles
1	MACBA	ofereix un grau molt alt
7	F. Tàpies	
5	F. Miró	
6	Picasso	
4	MMB	
3	CCCB	

SEGONS LA TEVA OPINIÓ

7. En una frase, què és l'accessibilitat en l'àmbit cultural?

que ningú es quedi enrera

8. Escriu tres paraules que et recordin al concepte 'accessibilitat': Ex: obert, lliure, fàcil, participatiu, adaptat...

lliure
fàcil
acollidor

PARLANT EN EL CONTEXT DEL MUSEU DE 2017 A 2019

9. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha guanyat més pes al museu.

ACOLLIDOR

És perquè...

- a) El museu ha rebut suport
- b) Els projectes eren més atractius
- c) Era urgent tractar-ho

✓ d) Altres. Especificar: L'EQVIP D'ACOLLIDA ESTÀ CONSIDERAT EL PRIMER NIVELL DE L'ACCESSIVITAT I EL TREBALL EN MOLT

10. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha estat la menys rellevant.

FÀCIL

És perquè... CAL COORDINAR UNA PLANTILLA MOLT GRAN I CADA PROJECTE TÉ LES SEVES DIFICULTATS

11. Quins departaments es cuiden de les següents activitats relacionades amb l'accessibilitat del museu? Afegeix-ne més segons sigui el cas del teu museu

- Lectura fàcil de continguts: EDUCACIÓ i RRHH i RS
- Disseny del recorregut expositiu: EXPOSICIONS i DIRECCIÓ
- Treballar la 'multisensorialitat' del museu: EDUCACIÓ i RS
- Pensar en tecnologies interactives: EDUCACIÓ, RS i DEP. DIGITAL
- Difondre l'oferta d'accessibilitat del moment en el museu: COMUNICACIÓ
- Convidar col·lectius i organitzacions que representen segments de públic amb risc d'exclusió social: MARCA i DESENVOLUPAMENT i EDUCACIÓ
- Configuració de guia audio-descriptiva i/o signo-guia: GESTIÓ DE PÚBLIC
- Accessibilitat web: DEPARTAMENT DIGITAL
 - MARCA i DESENVOLUPAMENT
 - CONSERVADORS

- Ajuda i assistència a certs usuaris: **GESTIÓ DE PÚBLIC / EDUCACIÓ**
- Assegurar i pactar amb l'artista el manteniment de les obres més exposades en les visites: (per exemple si es toquen en les visites adaptades per persones cegues) **RESTAURACIÓ**

Altres. Especificar: _____

METÀFORES

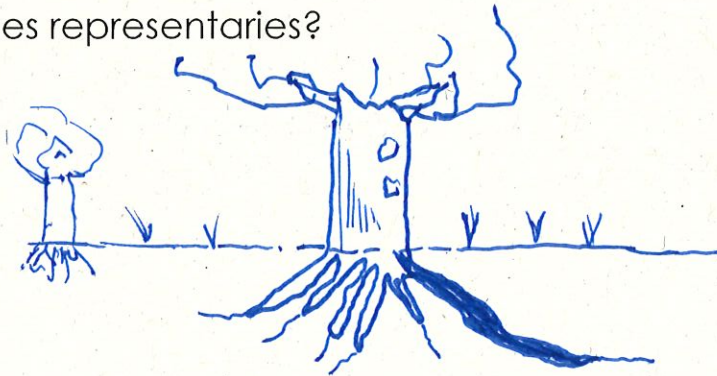
12. Si l'accessibilitat en aquest museu fos una flòr, quin seria el seu estat? Pots expressar-ho amb un dibuix, un escrit, una paraula...

FLORINT

13. Si l'accessibilitat d'aquest museu fos una esquerda, com creus que seria?

ESTRETA, LLARGA I VERTICAL

14. Si l'accessibilitat d'aquest museu fossin les arrels d'un arbre, com les representaries?

ALGUNES ARBRES TRES LARGES I ALTRES TRES CORTES

15. Què creus que necessita aquest museu per poder explotar l'accessibilitat al màxim?

- a) Creativitat
- b) Interdisciplinarietat
- c) Coneixement de causa
- d) Que certa persona o persones ho aprovin.
- e) Treball transversal
- f) Altres. Indicar:

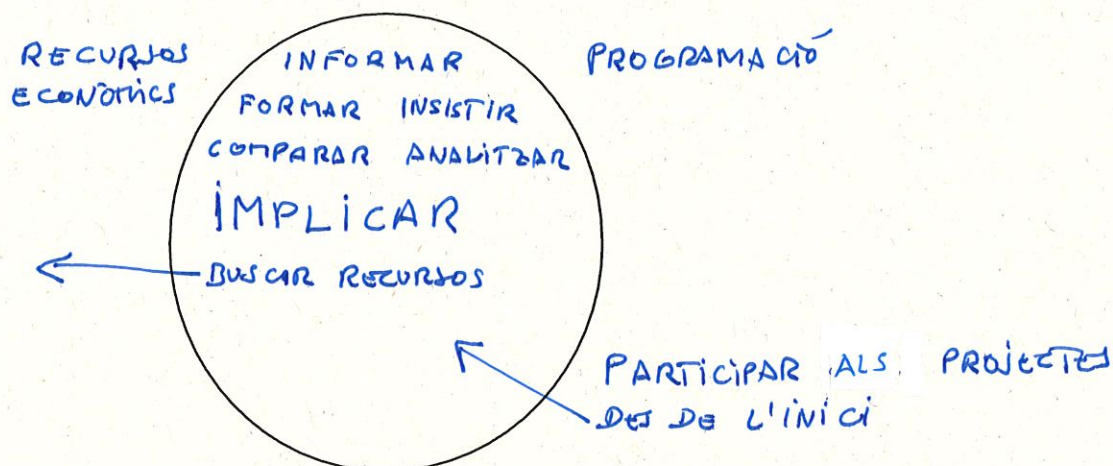
16. Quines son o podrien ser les conseqüències si la accessibilitat del museu (comunicativa, motriu, implícita o explícita) no segueix el ritme i la demanda del públic?

- a) Es perdria públic
- b) El museu esdevindria exclusiu
- c) Altres. Indicar:

Serien les opcions anteriors positives o negatives per aquest museu? Perquè?

SERIEN NEGATIVES. LA VOCACIÓ DEL MUSEU ÉS QUE NO HI HAGI LITIGIS DE CAP TIPUS

17. Omple el cercle de tasques que estan a les teves mans per evitar conseqüències que consideres negatives i la perifèria amb aquelles que no depenen de la teva feina:

18. En el dibuix anterior, indica amb fletxes cap al cercle quina tasca o tasques voldries que depenguessin més de tu.

19. Indica amb fletxes cap a fora del cercle quina/es voldries que no depenguessin de tu (o que depenguessin menys),

20. Per la experiència que tens en l'àmbit cultural, com recomanaries la repartició de rols referents a la accessibilitat del museu?

- Recomanaria que fos una sola persona la que es cuidés de la accessibilitat en tots els aspectes (accessibilitat motriu, comunicativa, implícita, explícita...)
- Recomanaria la divisió de tasques en departaments per assegurar la professionalitat de les àrees cobertes.
- Combinaria les respostes anteriors: Una persona amb un rol principal amb la col·laboració i consens de la resta de departaments.
- Cap de les anteriors funciona suficientment bé.
Especificar alternativa:

PEL QUE FA AL MUSEU D'ARA

21. Els objectius del museu en quant a accessibilitat

- a) Són a la web
- b) S'informen a recepció
- c) Es desenvolupen en el pla educatiu (es fa públic?)
- d) Involuntàriament implícits en el dia a dia del museu (accessibilitat consolidada)
- e) Altres. Indicar:

22. En accessibilitat, creus que el museu és:

- a) Eficaç
- b) Eficient
- c) Ambdues
- d) Cap

23. De quina manera es mesura la efectivitat del museu?

- a) Es fan proves pilot de les visites adaptades
- b) Enquestes de satisfacció
- c) Altres. Especificar:

24. L'impacte social de la accessibilitat del museu es mesura a través de:

- a) Qüestionaris de satisfacció
- b) Estudis de públic
- c) Estudis d'impacte social
- d) Altres. Especificar:

25. Quins son els col·lectius o el públic al qual va dirigida la accessibilitat del museu?

COL·LECTIUS EN RISC D'EXCLUSIÓ SOCIAL
I TOT TIPUS DE PÚBLIC: EL MUSEU NO VOL
QUEDAR AL MARGE DE LA DEMANDA SOCIAL

26. El museu està compromès a oferir accessibilitat explícita perquè:

- a) Els grups de públic que requereixen d'aquest tipus d'accessibilitat reaccionarien negativament si es parés de fer.
- b) El compromís social afegeix valor i renom al museu.
- c) El finançament públic ho exigeix.
- d) No hi ha cap compromís social.
- e) Altres. Especificar: **LA LLEI D'OCTUBRE 2014 OBLIGA**

SUPOSICIONS DE SIGNIFICAT

27. Si entenem l'accessibilitat com a 'la qualitat de poder arribar o entrar' i parlem doncs de accessibilitat motriu, quins són els passos que dona el museu per dur-la a terme?

Ex: Ha renovat i adaptat l'espai segons els criteris del disseny universal (accessibilitat implícita) o té la opció d'acompanyar una persona amb dificultats cognitives sense avis previ (accessibilitat explícita)

TENIM PROBLEMES D'ACCÉS EXTERIOR. A L'INTERIOR DISPOSEM D'ELEVADORS ADAPTATS

28. Si entenem l'accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcil d'obtenir i utilitzar i parlem de la integració del museu en la comunitat, el museu:

- Proposa constantment la participació de la comunitat en la que es troba?
- Promou el moviment del seu art i cultura dins i fora del espai museístic?
- La seva arquitectura interactua amb l'espai urbà
- Té dies d'entrada gratuïta o preus reduïts
- Fa altres coses. Indicar:

29. Si l'accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcilment reconegut, entès o apreciat? I parlem de l'accessibilitat comunicativa, el museu:

- Programa de visites puntuals per a persones amb necessitats específiques (Indicar amb quina freqüència)? **A DEMANDA**
- Té educadors/mediadors a les sales que ajudin a entendre els continguts?
- Normalment l'art exposat està pensat per a un públic general amb diversitat funcional així que no calen les anteriors?
- Altres. Indicar:

30. Si l'accessibilitat és 'Poder ser influenciat' o 'estar obert a noves idees', el museu:

- Té estudis que es fan de forma externa i que aporten un anàlisi objectiu?
- Té assemblea interna o similar per discutir pros i contres de les implementacions?
- Manté el contacte amb les associacions/organitzacions que han participat?
- Altres. Especificar

DIFONDRE = REDEFINIR

31. Quina és la idea d'accessibilitat que creus que reben els visitants del museu?

DEPEN DEL COL·LECTIU; BONA PER LA MOBILITAT REDUÏDA
DOLENTA PER PERSONES CEGUES
BONA PER LA DISCAPACITAT COGNITIVA

32. Quina/es de totes les variants del significat (de la pregunta 27 a 30) creus que es transmet des del museu des de les xarxes de comunicació? I des del museu in situ?

MOBILITAT INSTANT BONA

33. Ara mateix, perquè creus que serveix l'accessibilitat en aquest museu?

PER INTENTAR ACCEDIR A TOTS ELS PÚBLICS,

34. T'ha agradat el qüestionari?

SÍ / NO

35. Comentaris:

LES PREGUNTES ADMETEN DIVERSES RESPOSTES. SI
NOTÉS EN POT HAVER-HI UNA, M'HO DIUS I

TORNO A CONTEJAR

Moltes gràcies pel teu temps, paciència i esforç dedicat!

DADES PERSONALS

Nom: TERESA

Cognom: SOLDEVILA

Posició de treball assignada: Responsable RSC

Temps d'ocupació de la posició:

TEMPS ÷ TASQUES

1. Aproximadament i de forma intuïtiva, podries representar la divisió del teu temps en la tasca o grup de tasques que fas?

Ex: En percentatges; 30% visites accessibles, 30% al àmbit reglat, 20% a projectes educatius, 20% gestió de pressupost, convenis i promoció.

30 % reunions

30 % redacció informes, planificació
i gestió projectes,

30 % realització activitats d'acció
social

10 % respondre missatges / trucades

2. Podries indicar quin percentatge del total de tasques que realitzes va destinat a la accessibilitat del museu?

- a) Entre un 10% i un 30%
- b) Entre un 30% i un 60% X
- c) Entre el 70 i el 90%
- d) Tot el meu temps

3. Hi ha algú que complementi el teu percentatge dedicat a la accessibilitat?

Sí/No Si

4. Si es que sí, indica el percentatge que li dedica aquesta o aquestes persones que et complementen junt al càrrec o departament al que pertanyen: Ex: 1 persona de Comunicacions, creació de continguts web en el 5% del seu temps. .

5% equip comunicació
19% persona de reserves i atenció
públic per telèfon / email
0,5% personal assistent de sala
1% personal d'administració

5. De tot el que es desenvolupa al museu, quin % va dedicat a la accessibilitat (apropar l'art i la cultura a tots els públics)?

- a) Més de 30%
- b) Entre un 10% i un 30%
- c) Entre un 5% i un 10%
- d) Menys de un 5% X
- e) Res

6. Segons el teu coneixement, ordena les següents institucions culturals de Barcelona segons la seva importància en accessibilitat. Especifica perquè de cada assignació.

MNAC	5 : àudioquies amb LStopro
MACBA	1 : persona equip i activitat
F. Tàpies	7 : projecte amb persones
F. Miró	3 : pàgina web + activitat
Picasso	6 : " "
MMB	2 : divanet o dutet + recursos
CCCB	4 : programa Alzheimer + Aprop Cultura.

SEGONS LA TEVA OPINIÓ

7. En una frase, què és l'accessibilitat en l'àmbit cultural?

Propiciar l'accés a la cultura a persones amb diferent funcionalitat i risc d'exclusió social, i donar-li un valor social.

8. Escribeu tres paraules que et recordin al concepte 'accessibilitat': Ex: obert, lliure, fàcil, participatiu, adaptat...

Obert

Democratització

Social

PARLANT EN EL CONTEXT DEL MUSEU DE 2017 A 2019

9. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha guanyat més pes al museu. **SOCIAL**

És perquè...

- a) El museu ha rebut suport
- b) Els projectes eren més atractius
- c) Era urgent tractar-ho
- d) Altres. Especificar:

10. Durant aquest període de temps, indica quina de les anteriors paraules de la pregunta 8 ha estat la menys rellevant.

És perquè...

11. Quins departaments es cuiden de les següents activitats relacionades amb l'accessibilitat del museu? Afegeix-ne més segons sigui el cas del teu museu

- Lectura fàcil de continguts: **ÀREA D'EDUCACIÓ i ACTIVITAT**
- Disseny del recorregut expositiu: **ÀREA D'EDUCACIÓ i ACTIVITATS**
- Treballar la 'multisensorialitat' del museu: **RESPONSABILITAT SOCIAL**
- Pensar en tecnologies interactives: **ÀREA COMUNICACIÓ**
- Difondre l'oferta d'accessibilitat del moment en el museu: **ÀREA COMUNICACIÓ**
- Convidar col·lectius i organitzacions que representen segments de públic amb risc d'exclusió social: **RESPONSABILITAT SOCIAL**
- Configuració de guia audio-descriptiva i/o signo-guia: **(NO)**
- Accessibilitat web: **COMUNICACIÓ**

no
en
knim

- Ajuda i assistència a certs usuaris: **RESPONSABILITAT SOCIAL.**
- Assegurar i pactar amb l'artista el manteniment de les obres més exposades en les visites: (per exemple si es toquen en les visites adaptades per persones cegues) **RESPONSABILITAT SOCIAL.**

Altres. Especificar:

METÀFORES

12. Si l'accessibilitat en aquest museu fos una flor, quin seria el seu estat? Pots expressar-ho amb un dibuix, un escrit, una paraula...

un copoll

13. Si l'accessibilitat d'aquest museu fos una esquadra, com creus que seria?

Mitjana, es pot reparar però
també fer-ho més gran

14. Si l'accessibilitat d'aquest museu fossin les arrels d'un arbre, com les representaries?

fràgil.

15. Què creus que necessita aquest museu per poder explotar l'accessibilitat al màxim?

- a) Creativitat
- b) Interdisciplinarietat ✕
- c) Coneixement de causa
- d) Que certa persona o persones ho aprovin.
- e) Treball transversal
- f) Altres. Indicar:

16. Quines son o podrien ser les conseqüències si la accessibilitat del museu (comunicativa, motriu, implícita o explícita) no segueix el ritme i la demanda del públic?

- a) Es perdria públic
- b) El museu esdevindria exclusiu
- c) Altres. Indicar:

Serien les opcions anteriors positives o negatives per aquest museu? Perquè?

Negatives, no es compliria amb la missió del museu

17. Omple el cercle de tasques que estan a les teves mans per evitar conseqüències que consideres negatives i la perifèria amb aquelles que no depenen de la teva feina:

18. En el dibuix anterior, indica amb fletxes cap al cercle quina tasca o tasques voldries que depenguessin més de tu.

19. Indica amb fletxes cap a fora del cercle quina/es voldries que no depenguessin de tu (o que depenguessin menys).

20. Per la experiència que tens en l'àmbit cultural, com recomanaries la repartició de rols referents a la accessibilitat del museu?

- a) Recomanaria que fos una sola persona la que es cuidés de la accessibilitat en tots els aspectes (accessibilitat motriu, comunicativa, implícita, explícita...)
- b) Recomanaria la divisió de tasques en departaments per assegurar la professionalitat de les àrees cobertes.
- c) Combinaria les respostes anteriors: Una persona amb un rol principal amb la col·laboració i consens de la resta de departaments.
- d) Cap de les anteriors funciona suficientment bé.
Especificar alternativa:

PEL QUE FA AL MUSEU D'ARA

21. Els objectius del museu en quant a accessibilitat

- a) Són a la web
- b) S'informen a recepció
- c) Es desenvolupen en el pla educatiu (es fa públic?) **NO**
- d) Involuntàriament implícits en el dia a dia del museu (accessibilitat consolidada) **NO**
- e) Altres. Indicar:

22. En accessibilitat, creus que el museu és:

- a) Eficaç
- b) Eficient
- c) Ambdues
- d) Cap

23. De quina manera es mesura la efectivitat del museu?

- a) Es fan proves pilot de les visites adaptades
- b) Enquestes de satisfacció
- c) Altres. Especificar: **NO S'avalua**

24. L'impacte social de la accessibilitat del museu es mesura a través de:

- a) Qüestionaris de satisfacció
- b) Estudis de públic
- c) Estudis d'impacte social
- d) Altres. Especificar: **avaluació quantitativa**

25. Quins són els col·lectius o el públic al qual va dirigida la accessibilitat del museu?

- persones amb discapacitat sensorial
- persones amb problemes de salut mental
- persones amb discapacitat cognitiva
- persones amb risc d'exclusió social
- gent gran i persones amb demència

26. El museu està compromès a oferir accessibilitat explícita perquè:

- a) Els grups de públic que requereixen d'aquest tipus d'accessibilitat reaccionarien negativament si es parés de fer.
- b)** El compromís social afegeix valor i renom al museu.
- c) El finançament públic ho exigeix.
- d) No hi ha cap compromís social.
- e) Altres. Especificar:

SUPOSICIONS DE SIGNIFICAT

27. Si entenem l'accessibilitat com a 'la qualitat de poder arribar o entrar' i parlem doncs de accessibilitat motriu, quins son els passos que dona el museu per dur-la a terme?

Ex: Ha renovat i adaptat l'espai segons els criteris del disseny universal (accessibilitat implícita) o té la opció d'acompanyar una persona amb dificultats cognitives sense avis previ (accessibilitat explícita)

Eliminació de barreres arquitectòniques en un edifici de més de 700 anys d'història

28. Si entenem l'accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcil d'obtenir i utilitzar i parlem de la integració del museu en la comunitat, el museu:

- Proposa constantment la participació de la comunitat en la que es troba? *Si*
- Promou el moviment del seu art i cultura dins i fora del espai museístic? *Si*
- La seva arquitectura interactua amb l'espai urbà *Si*
- Té dies d'entrada gratuïta o preus reduïts *Si*
- Fa altres coses. Indicar:

29. Si accessibilitat és 'La qualitat de ser fàcilment reconegut, entès o apreciat? I parlem de accessibilitat comunicativa, el museu:

- Programa visites puntuals per a persones amb necessitats específiques (Indicar amb quina freqüència)? **Si, 44 any 2018 = 734 assistents**
- Té educadors/mediadors a les sales que ajudin a entendre els continguts? **NO**
- Normalment l'art exposat està pensat per a un públic general amb diversitat funcional així que no calen les anteriors? **NO**
- Altres. Indicar:

30. Si la accessibilitat és 'Poder ser influenciat' o 'estar obert a noves idees', el museu:

- Té estudis que es fan de forma externa i i aporten un anàlisi objectiu? **NO**
- Té assemblea interna o similar per discutir pros i contres de les implementacions? **NO**
- Manté el contacte amb les associacions/organitzacions que han participat? **Si**
- Altres. Especificar

DIFONDRE = REDEFINIR

31. Quina és la idea d'accessibilitat que creus que reben els visitants del museu?

La majoria repeteix, públic fidelitzat
idea positiva

32. Quina/es de totes les variants del significat (de la pregunta 27 a 30) creus que es transmet des del museu des de les xarxes de comunicació? I des del museu in situ?

A mitges

33. Ara mateix, perquè creus que serveix l'accessibilitat en aquest museu?

Per arribar al màxim número de persones
i donar-li un valor social.

34. T'ha agradat el qüestionari?

Sí/ Sí

35. Comentaris:

Complicat respondre, o no

Moltes gràcies pel teu temps, paciència i esforç dedicat!

CONGRESS DIPLOMA
EL MUSEO PARA TODAS LAS
PERSONAS

Con la colaboración de:

THE MUSEUM

FOR ALL PEOPLE

Art, Accessibility and Social Inclusion

D. Ángel Pazos-López, Academic Project Manager of the MUSACCES Consortium and Co-Chair of the International Conference «The Museum for All People: Art, Accessibility and Social Inclusion»,

CERTIFIES THAT:

Aïda Fortuny Lobato

with Identity Document **47747337G**,

has actively participated in the sessions in the above-mentioned congress, held at the Faculty of Geography and History of the Complutense University of Madrid, on April 2 to April 5, 2019, as part of the program of R+D+I activities "**MUSACCES-CM. Museology and social integration: the dissemination of the artistic and cultural heritage of the Museo del Prado, groups with special accessibility**" funded by the Community of Madrid and the European Social Fund.

I hereby issue this certificate on April 6th, 2019 in Madrid,

THE ACADEMIC PROJECT MANAGER OF THE MUSACCES CONSORTIUM AND CO-CHAIR OF THE CONFERENCE,

Ángel Pazos-López
CONSORCIO DE INVESTIGACIÓN
UCM - UNED - UAM

Approval: THE SCIENTIFIC COORDINATOR OF THE MUSACCES CONSORTIUM AND CHAIR OF THE CONFERENCE,

José María Salvador González

MUSACCES Consortium
Departamento de Historia del Arte
Facultad de Geografía e Historia - UCM
C/ Profesor Aranguren, s/n, 28040 - Madrid
Tel.: (+34) 91 394 77889